

Szomjúságra friss víz

Összeült a bíróság, az ügyész ismertette a vádiratot. A per anyaga meglehetősen rendhagyó: voltaképp egy másik perrel — vagy válóperral — kapcsolatban kell állást foglalnia a bíróságnak.

A házasság, amelynek a felbontása az eredeti per anyagát képezi, szerelmi házasságnak indult, és hosszú évekig sikeresnek látszott, szeretetben, megértésben éltek a házaspár, két kisiskolás korú gyermekük is van, kiteljesedett tehát a család. Ám egyszer csak a férj találkozott egy másik nővel, szerelmi kapcsolat szövődött köztük. Nehéz lelki tusák után úgy döntött a férj: ahhoz, hogy önmagához, őszinte érzelmeihez hű maradhasson, el kell válnia, el kell hagynia a családját. A benyújtott válókeresetben kifejti: „Minden embernek joga van a boldogsághoz, nekem is jogom van. De én a boldogságomat ebben a családban már nem találhatom meg, egész életemben hazudnom kellene, őszinte érzelmeimet el kellene fojtanom, s erre engem semmiféle törvény nem kötelezhet. Egyébként is képtelen volnék rá, kérem a házasság felbontását.”

Igen ám, de másfelől ott van az asszony, aki viszont szeretné együtt tartani a családot, s a két vétnel gyereket, akit bizonyosan nem lehet vád alá helyezni szülei elhanyagolása miatt. Ott van tehát három ember, vitathatatlanul nekik is joguk van a boldogsághoz, csak hogy ők éppen nem családjukon kívül, hanem csakis a családjukban keresik a boldogságukat; egész életüket megnyomorítgatja, ha a családjuk szétesik.

Íme, két meredeken ellentétes álláspont — tessék igazságot tenni! Lehet itt egyáltalán igazságot tenni?

Sok mindenről szó esett ezen a különös bírósági tárgyaláson. Vitatkoztak például a *pereskedő felek* a nemek kapcsolatáról is: melyik a legkorszerűbb, a legéletképebb forma? És ha a házasság már túlhaladott? Elavult? Némely civilizált nyugati országban — valamelyest nálunk is — terjedőben a papír nélküli formák: az életjárási együttélés, a rövidebb, hosszabb alkalmi párkapcsolat.

A bíróság a kérdésekre elvi állásfoglalással válaszol: a nemek kapcsolatának csakis az a formája életképes, tehát korszerűnek is csak az tekinthető, amely az életet — kellő mennyiségben és a kor legjobb minőségi szintjén — adja tovább. Tényeket, adatokat is idéz a bíróság, s ezekből kiviláglik: ma is a házasság az egyedül életképes forma. Az egyéb kísérleti formák — a statisztika bizonyossága szerint — meg sem közelítik. Márpedig a nemek kapcsolatának, együttélésének az a formája, amely az életet nem adja tovább a kellő szinten, az nemcsak korszerűtlen, életképtelen, de azon messze túl: kártékony, pusztító, antiszociális. Éspedig annál inkább az, minél inkább divatba hozzák...

És így tovább. Ennyiből is sejthető, hogy nem hivatásos bírák, ügyészek, ügyvédek közreműködésével, és talán nem is perrendtartászerűen zajlott. Egyik nyáron *Körmenden* voltam tevékeny részese és tanúja a szép, öreg, történelmi várkastélyban, szakmunkás tanulók olvasótáborán.

Két részre szakadt a közönség. Jó fele a váddal rokonszenvezett, a többiek a védelemmel. Természetesen a szószólók is közülük kerültek ki; bizony, nehezen kerekedett az okfejtés, küszködve keresték a szavakat, szükség volt olykor némi besegítésre, de a játékos bírósági tárgyalás mégis szemlátomást egy áramkörbe kapcsolta be a résztvevőket — élményüké vált valami, méghozzá valami nagyon fontos, őket majdan személyesen is érintő emberi probléma, melyet sem a családban, sem az iskolában

az órákon, sem baráti körben nem szokás ilyen teljességben terítékre hozni.

A hatvanas évek végén rendezték meg az első olvasótáborot Felsőtárkányban, általános iskolásoknak, 40 résztvevővel. Fiatal írók — akkor még fiatalabbak — kezdeményezték, vezették; ide kívánczok a nevük: *Varga Csaba, Ratkó József, Kovács István, Mócsi Ferenc, Vasy Géza... és Fábrián Zoltán* mint az Írószövetség akkori titkára. Az elmúlt években már 120–140 olvasótáborot szerveztek nyaranta szerte az országban, 7–9 ezer résztvevővel. Némiképp félrevezető adatok ezek, mert a valamikori felsőtárkányi kezdeményezés sikerének csak mennyiségi mutatói, holott — *olvasó* táborokról lévén szó — az eredeti szándék szerint is olyannyira a minőség a lényeg, hogy máris időszzerű beiktatni a további tervekbe az ilyen és hasonló nemes vállalkozások elmaradhatatlan mottóját: *inkább kevesebbet, de jobban*.

Íme hát a jó kezdeményezés országos mozgalommá nőtt a Népfőnt — az Olvasó Népfőnt mozgalom — gondozásában, és ezernyi tanár, könyvtáros, népművelő, író (újabbban túl kevés író!), művész szán rá heteket a nyarából olvasótábori munkára; az innen-onnan összeverődött táborozókat valamelyes közösséggé formálni, a kiscsoportokba lelket oltani.

Két hét nem nagy idő, túlzás volna az olvasótáboroktól csodákat várni; még teljes siker esetén is csak keveset pótolhatnak abból, ami a családi, az iskolai nevelésből, a baráti, a környezeti hatásokból odáig hiányzott. Ami rossz viszont megvolt az addigi nevelkedésben, azt mindenki magával hozza a táborba: hibás beidegzettségek, üres pózok, öncentrikus magatartás, gondolkodás, olcsó vásári divatok az izlésben, a szórakozásban.

S a nevelők körében is működnek más környezetből, olykor az iskolából hozott, ide nem való reflexek, s megcsúsz, hogy a nevelő a saját izlését, felfogását, szemléletét igyekszik ráerőltetni a kiscsoportjára. Holott nyilvánvaló, az olvasótábornak nem lehet az célja, hogy két hét alatt átgyúrja, megváltoztassa a lakóit, hiszen ennél sokkal fontosabb célja van: oltsa beléjük a küzdelmes öntörvényű változás, fejlődés, művelődés igényét.

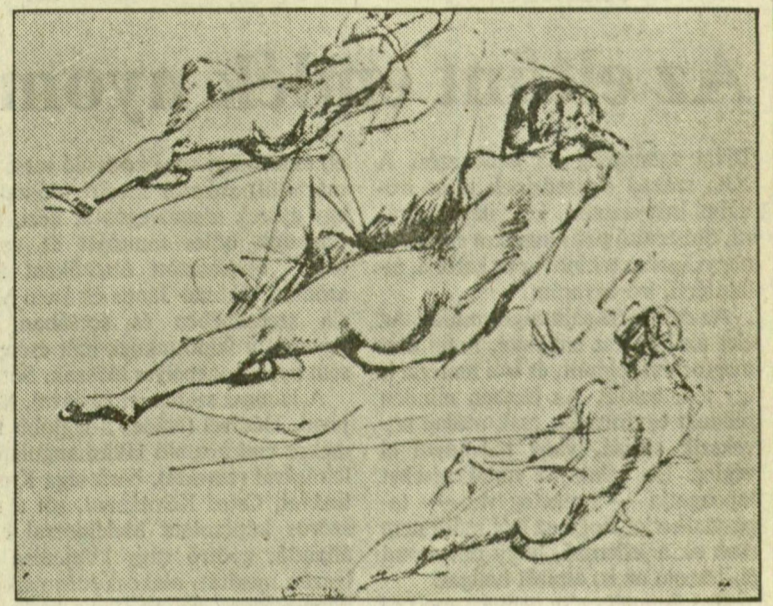
Nem valami új találmány az olvasótábor; módszereiben jó érzékkel válogat a nevelés és önnevelés legjobb hagyományaiból *Szokratésztől és Comeniusától Németh Lászlóig*, a népfőiskoláig, a népi kollégiumokig.

Természetesen nem kovácsolhatja tartós közösségbe a más-más iskolából, más-más környezetből érkező gyerekeket a két-hetes táborozás; de azzal is nagyot tehet — nagyon nagyot! —, ha a mindennapos szabad vitákkal, kitarukló esti beszélgetésekkel, játékos „bírósági tárgyalásokkal” igényt kelt bennük az együvértartozás, a kisközösség fészekmelegére.

Természetesen nem adhat műveltséget a tábor, de szomjúságot igen, csillapíthatatlant, az önművelésre.

Természetesen nem nyújthat örök érvényű eligazítást a magánélet s a közélet bonyolult ügyeiben-gondjaiban, de olyan összefüggésekre villanthat fényt, melyek iránytűként szolgálhatnak majd az eligazodáshoz, az önálló ítéletalkotáshoz, mert kilépve megszokott szűköcske magánvilágukból ezek a fiatalok ráébredhetnek arra, mit jelent közösségben — népben, nemzetben, emberiségben — gondolkodni.

FEKETE GYULA

NOVÁK ISTVÁN RAJZA

BELÁNYI GYÖRGY

Arcod az arcomból

*gyönyörű vagy gyönyörű gyönyörű
az ég a föld hozzád mindegyre hű
nem hittem én azt hogy ilyen is lehet
nem lehet elég jó helyen a kezéd —*

*ne érints már engem úgy szeress
minden fa csókjaink csöndje lesz
minden álmat elsuhog a lomb
és arcod az arcomból kibont*

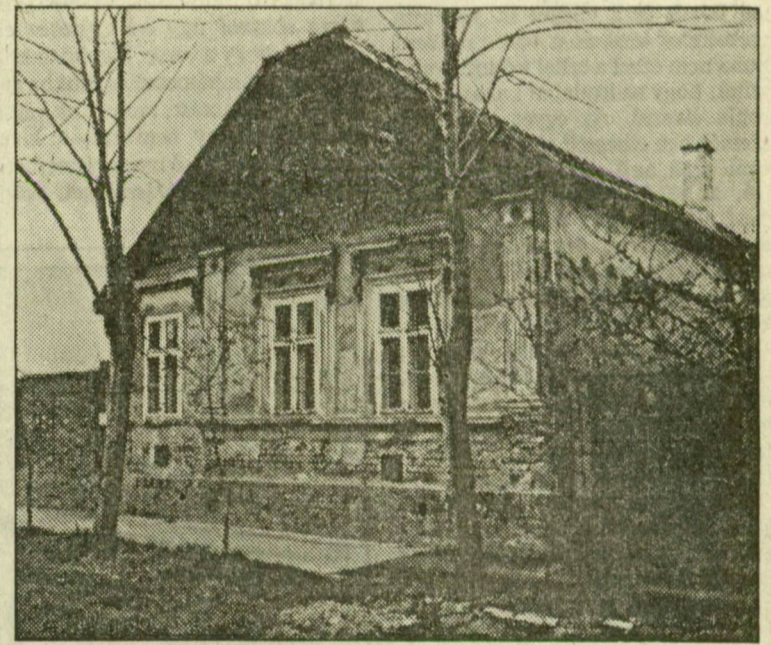
Parafrázis

*emlékszel azt mondtam neked
mikor először néztem meg a kezéd
hogy mindegy hogy föld vagy ég lesz
nem tudtam akkor egyszer majd fáj még ez*

*messzi hálk fekvőhelyemen
mintha csak temetne most az én kezem
mintha zuhognának álmok
s nem mondtam volna: ne hozzád virágot...*

Szeged műemlékei

37. PÁSZTOR U. 39.

„Városképi jelentőségű népi épület napsugaras oromdísszel. Épült 1883.”

A telek jobb oldalán álló földszintes, eredetileg két ablakos, deszka oromzatos lakóház. Oromzatának csúcsa lecsapott, a háromszög nagy részét a napsugár motívum tölti ki, sugarai álló téglalapból indulnak. Az alatta levő sávot, zsalugáter faragvány osztja ketté, melyekben az íves záródású vízszintes deszkázások élére állított négyzetű deszkázást fognak közre. Homlokzatán a három féloszlop közötti ablakok füzéres párkányát parasztember-alakos konzolok tartják. A kapu melletti féloszlop tetején szamarat hajtó paraszt utal-

hat a család foglalkozására, kiket az emlékezet juhászokként tart számon.

A házat Váradi József építtette, melyben nemrég még az egyik leszármazott lakott. Váradi régi „házbirtokát” felsorolják a nagyárvízben elpusztult házak között, őt magát a károsultak listáján. Új házára 1883. május 23-án kért építési engedélyt, melyhez Lechnerék D tervét „Papp Sándor építő” aláírásával mellékelte. A sokszorosított tervrajz „konyha által elkülönített 2 szoba kamra és pincze”-jéből a két utóbbit kihúzták. A gangos, utcai ajtó házára 1885 szeptemberében adták ki a lakhatási engedélyt.

PAPP GYÖRGY: BUJDOSÓ